

Tri pravljice.

(Svojim prijateljem spisal A. D.)

1. Pravljica o beli roži.

Poslavljaj se je Slavko od svoje matere; težko mu je bilo pri srcu in solze so mu tekle po licih. Toliko lepih dni je bil preživel doma v brezskrbnosti in sreči, a sedaj se je odpravljaj daleč v široki svet. In tam ne bo ljubečih materinih rok, da bi mu zrahljale posteljo in da bi ga prekrizale na čelu, ustnih in prsih, predno zatisne oči. Tam ne bo nikogar, ki bi ga tolažil v žalostnih urah, ki bi mu svetoval v težkih dvomih in ki bi užival z njim radost in srečo. Ni se mogel ločiti od svoje matere, a kolikor dalj je odlašal, toliko večja je bila njegova otožnost.

Dobra mati pa mu je pripela na prsi lepo belo rožo in poslavljala se je od svojega sina s temi besedami:

„Ne žaluj preveč, dragi moj Slavko! Čas beži hitro in kmalu se povrneš k meni zdrav in vesel, da mi osladiš zadnje dni mojega življenja . . . Pripočam ti samo jedno in spominjaj se mojih besed pri vsakem svojem dejanju: ne pozabi na Boga, da on ne pozabi nate, in varuj vestno to belo rožo, ki jo nosiš na prsih. Dokler bo čista in brez madeža, godilo se ti bo dobro in ne bo se ti treba bati ničesar. Kadar pa jo boš zanemaril, da zvêne in se posuši, ali kadar jo morda predrzno in svojevoljno vržeš od sebe in jo pogaziš v blatu, — od tistega trenutka ne bo več mirno tvoje srce in nesreča bo stopala za vsakim tvojim korakom. Varuj jo, kakor punčico v svojem očesu, in ne daj je nikomur; rajši si daj odsekati roko ali nogo, kakor da bi izgubil svojo belo rožo . . . In sedaj prihaja čas, dragi moj Slavko; solnce je že visoko na nebu in tvoja pot je še dolga. Ne izbriši iz srca mojih besed in spominjaj se časih svoje matere . . . Z Bogom, Slavko!“

Tako sta se poslovila in z žalostnim srcem je odšel Slavko po prašni cesti.

A kmalu se mu je razvedrila duša, ko je videl naokrog lepo zeleno krajino, posejano z zelenimi travniki, visokimi, temnimi gozdovi in belimi vasicami. Vse je klilo in cvetelo; škrjanci so se dvigali s polja visoko v zrak, vrabci so čivkali ob cesti in se podili in igrali po grmičevju, senice so se oglašale v drevju in peli so čizki in ščinkovci. Zažvižgal je tudi Slavko veselo pesem, popravil si kovčeg na hrbtu in stopal lahko in brezskrbno proti daljnemu tujemu mestu. Tam si je hotel poiskati službe, da bi si ogledal svet in ljudi ter se izobrazil v svojem poslu. Slavko je bil vrtnar.

Prišel je v mesto ves pōten in utrujen. Ali ko je ugledal te široke ulice s kamenitim tlakom, to silno, vrvečo in šumečo množico samih neznanih obrazov, ta velika svetla poslopja, — izginila je hipoma vsa njegova utrujenost in občudoval in gledal je ves dan do poznega večera. Komaj si je dovolil toliko časa in miru, da je stopil opoldne v gostilno in si privoščil skromno kosilo. Veliko ni imel denarja s seboj, zato ni mogel brezskrbno zapravljati. Kjer je zapazil rože v izložbi za svetlim steklom in nad hišo

napis, da stanuje ondi vrtnar, tam je vstopil in povprašal, če ne potrebujejo morda kakšnega pomočnika. In res se mu je posrečilo, da ga je vsprejel v službo vrtnar, ki je imel zunaj mesta prostran vrt in lepo prodajalnico na glavni cesti. Slavko je bil vesel svojega gospodarja, starega moža s sivo brado, prijaznim obrazom in čisto belimi lasmi. Izmej njegovih treh tovarišev, ki so bili starejši od njega, ugajala sta mu samo dva. Tretjega pa se je že ob prvem pogledu skoro prestrašil. Njegove oči so gledale neodkritosrčno in lokavo, ustna pa so se mu tako čudno nasmihala, da je Slavka zazebló v dno srca, kadar se je ozrl nanj.

Leto dnij je ostal Slavko pri svojem prvem gospodarju. Godilo se mu je dobro in prislužil si je celó nekaj denarja. Najrajši je bil na vrtu in poznal je vse rože tako natanko, kakor bi bile njegove sestre. Pogovarjal se je z njimi, kadar je bil sam, in zjokal bi se bil od žalosti, kadar je katero doletela kakšna nesreča. Vsak trenotek se je spominjal svoje dobre matere in njenih besed, ki mu jih je polagala na srce ob slovesu. In srečen je bil v sladki zavesti, da ni stopil nikdar niti za korak na kako nevarno stransko pot. Svojo belo rožo je čuval vestno in niti najmanjši madež ni oblatil njenih belih listov.

Njegov tovariš z zlobnimi očmi in lokavim nasmehom pa mu je prigovarjal:

„Čemú ti bo ta bela roža? Kakšno korist imaš od nje? Verjemi, Slavko, slajše ti bo in prijetnejše, če jo raztrgaš in poteptaš z nogami. Glej, jaz živim še bolj veselo, kakor ti, in boljše še mi godi, kakor tebi; a kje je že moja bela roža!“

Slavko pa se je stresel od groze in obrnil se je s studom od svojega tovariša.

Ko je preteklo leto, odpravil se je Slavko zopet na potovanje. Hotel je videti še več sveta in spoznati še več ljudij. Odpeljal se je po železnici v veliko mesto, ki je štelo še desetkrat toliko prebivalcev, kakor prejšnje.

Oj, kakšno življenje je bilo tam! Od samega ropotanja voz, od govorjenja in vpitja ljudij niti svojih besed ni mogel človek razumeti. Od zgodnjega jutra pa do noči je bila gneča po ulicah; ljudje so hiteli z urnimi koraki po širokem kamenitem tlaku, kočije so drdrale v jednomer druga mimo druge in vozniki so z zategnenim glasom opominjali ljudi, naj se umaknejo.

Slavku se je skoro vrtelo v glavi. Po dolgem povpraševanju in iskanju je dobil naposled vrtnarja, ki je bil zadovoljen z njim in ga je vzel v službo. Tudi tu se je godilo Slavku dobro; zaslužil je še več, kakor pri prejšnjem gospodarju, in vrt je bil še mnogo lepši, kakor tam. Pa tudi tovarišev je bilo več in Slavko se ni počutil mej njimi nič posebno dobro. Vsi so se mu zdeli nekako tuji in samosvoji, do nobenega ni mogel imeti odkritega zaupanja. Ali sčasoma so se privadili nanj in začeli so se mu bolj približevati; tudi Slavko se jih je tesneje oklenil.

A ko so bili spoznali, kakó zvesto čuva svojo belo rožo, začeli so se norčevati iz njega.

„Oh, Slavko, ti si velik otrok. Čemú nosiš s sabo to belo rožo kakor kakšno posebno dragocenost? Ali ne vidiš, da se ti ljudje smejejo? ... Oh, ti še neumen in otročji, Slavko!“

Brnil se jih je z vsemi svojimi močmi in zatiskal ušesa pred njihovimi besedami. A tudi v njegovem srcu se je oglašal hudobni duh:

„Poglej ta veseli, hrupni svet, ki šumi okrog tebe. Če nosiš pri sebi to svojo neumno rožo, ne moreš ga uživati tako brez skrbi, kakor ga uživajo drugi. Vrzi jo v blato in pozabi nanjo!“

In Slavko si je pričel misliti:

„Ali je ta bela roža res toliko bogastvo, kakor so mi pravili mati? ... Toda ne ... ne! Jaz sem obljubil, da jo hočem čuvati, kakor punčico v svojem očesu!“

In zopet so mu prigovarjali tovariši in hudobni duh mu je govoril tiho na ušesa; njegov pogum pa je upadal in zdelo se je Slavku, da že temnijo in venejo beli listi — — —

Sam ni vedel, kdaj in kako se je zgodilo: — roža je ležala v blatu, pogažena in poteptana!

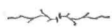
In Slavko se je prijel za glavo in solze so se mu udrle po licih.

„Oh, kaj sem storil, nesrečnež! Kakšno hudodelstvo sem napravil! Oblatil sem svojo belo rožo, omazal svojo dušo!“

Zapr! se je v sobo in jokal in molil; nato pa je pisal svoji materi, da se vrne domov. „Draga moja mati, izučil sem se dovolj, spoznal sem dovolj svetá, — a pri tem sem izgubil svoje največje bogastvo, — svojo belo rožo..“

In dobra mati njegova je plakala, Slavko pa je iskal tolažbe pri Bogu in svojem spovedniku ter prosil odpuščanja za svoje hudodelstvo ...

Slavkova bela roža je bila njegova nedolžnost ... Z lepim življenjem je zacelil krvavo rano, ki jo je bil zadal svoji duši, in z ljubeznijo in spoštovanjem je osladil svoji materi njene zadnje dni.

O Indiji Koromandiji.

In vsaka stezica povede te v Rim,
Pa če še tako je zgubljena,
Tja v Indijo, tja v Koromandijo
Pa roka ne kaže nobena.

Tam v Indiji, tam v Koromandiji
Bonbončki visijo raz veje,
In izpod grmiča se gosteje
Medena potičica smeje.

Mordà pa orehovo rajši imaš?
Rozinovo? — Hočeš peroti?
In Vile zvečer te uspavajo
In potičice zjutraj pojó ti.

Tja v Indijo, tja v Koromandijo
Pa dedek naš lani odšel je:
„Ubogajte ateja, mamico!
Ko vrnem se, to bo veselje!“

In čakali smo ga in čakali,
A zdaj ga nikdó več ne čaka:
Gotovo tam vinčeca sladkega je,
Gotovo je mnogo tobaka!

Smiljan Smiljanič.